

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 571/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. decembra 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Tomkom, Floriánova 2, Prešov, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 9 Co 6/2020-119 z 11. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 6/2020-119 z 11. júna 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol v procesnom postavení žalobcu stranou sporu vedenom na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný

súd“) pod sp. zn. 29 C 6/2019, ktorého predmetom bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Okresný súd rozsudkom č. k. 29 C 6/2019-78 z 11. novembra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol. Na základe odvolania podaného sťažovateľom krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil.

3. Ku skutkovému stavu sťažovateľ uviedol: „Dňa 6.novembra 2002 uzavreli dedičia [REDAKOVANÉ], a jeho synovia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] dohodu dedičov, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti:

- Byt č. 4 na 1. poschodí bytového domu, č. súpisné [REDAKOVANÉ], postaveného na parcele č. 5820, zapísaného na [REDAKOVANÉ], vydaného Katastrálnym úradom v Prešove, Správy Katastra Prešov, pre katastrálne územie [REDAKOVANÉ],

- spoluvlastnícky podielu o veľkosti 71/3476, na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu súpisné číslo [REDAKOVANÉ], zapísaného na [REDAKOVANÉ], vydaného Katastrálnym úradom v Prešove, Správou Katastra Prešov, pre katastrálne územie [REDAKOVANÉ]

- parcela č. 5820, zastavané plochy a nádvoria o výmere 1579 m², zapísaná na [REDAKOVANÉ], vydaným Katastrálnym úradom v Prešove, Správy Katastra Prešov, pre katastrálne územie [REDAKOVANÉ], v podiele 71/27808

S nebohým [REDAKOVANÉ] som uzavrel zmluvu na základe, ktorej som mu vyplatil za byt dohodnutú sumu 800 000 Sk. Následne som byt podľa zmluvy o nájme, prevzal a doteraz ho aj užívam. K uzavretiu kúpnej zmluvy nedošlo, lebo [REDAKOVANÉ] v roku 2003 zomrel.

Následne som so synmi [REDAKOVANÉ] s [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], 7. januára 2009 uzavrel kúpnu zmluvu, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti, ako sú vyššie uvedené. Podiel od [REDAKOVANÉ] som získal tak, že som za neho vyplatil dlžobu v exekúcii. Doteraz som nepodal návrh na vklad tejto kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľnosti.

Žalobou podanou na Okresnom súde v Prešove, sp.zn. 20C/462016, som sa domáhal určenia neplatnosti kúpnych zmlúv, ktoré bez môjho vedomia uzavrel žalovaný s [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Súd prvej inštancie určil, že zmluvy, ktoré uzavrel žalovaný sú neplatné, avšak odvolací súd žalobu zamietol, o.i. z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu.

Na liste vlastníctva, k predmetným nehnuteľnostiam, bol zapísaný [REDAKOVANÉ], podiel 1/8 a [REDAKOVANÉ], podiel 6/8. Aj napriek tomu, že som od nich ich podiely kúpil, tak v roku 2016 obaja bratia svoje podiely opätovne predali, v rozpore s dobrými mravmi, [REDAKOVANÉ]...

Žalobou na Okresnom súde v Prešove som sa domáhal určenia vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, proti spoluvlastníkovi [REDAKOVANÉ], ktorý mal na nehnuteľnostiach podiel 7/8.“

4. Okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že „vklad ako rozhodnutie správy katastra má konštitutívne účinky - čo znamená, že bez povolenia vkladu určitého práva do katastra nehnuteľností, tieto nevzniknú. Ďalej súd prvej inštancie dôvodil, že Slovenský právny poriadok zakotvuje ako podmienku vzniku práva k nehnuteľnosti rozhodnutie príslušného správneho orgánu a navyše pre takýto prípad stanovuje aj lehotu, v ktorej treba podať návrh na vklad s tým, že márnym uplynutím lehoty platí zákonná fikcia, že účastníci od zmluvy odstúpili. Právnym následkom odstúpenia od zmluvy je, že táto sa od počiatku zrušuje. Preto, ak je podaný návrh na vklad neskôr ako 3 roky od uzavretia zmluvy, a ide o prípad, kedy je zákonom požadované rozhodnutie príslušného správneho orgánu k tomu, aby vôbec vznik vecného práva nastal, nemožno takémuto návrhu vyhovieť, pretože v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení už niet právneho titulu, nakoľko táto bola v dôsledku márneho uplynutia zákonnej lehoty od počiatku zrušená (následky zákonnej fikcie odstúpenia od zmluvy v zmysle ustanovenia § 47 ods. 2 a § 48 ods. 2 O.z.).“.

5. V odvolaní proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ namietal najmä to, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil vec, keď nesprávne vyložil § 47 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), ktorú vo svojom rozhodovacom procese aplikoval. Sťažovateľ namietal, že okresný súd „právnu normu, ktorá má dva odseky, vykladal samostatne, čo nie je správne, ani v súlade s aplikačnou praxou Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky“. Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že sa stále považuje za skutočného vlastníka sporných nehnuteľností, predovšetkým preto, lebo za ne „riadne zaplatil kúpnu cenu, čo bolo predávajúcim, ktorí predali svoje podiely žalovanému známe“. Taktiež poukázal na to, že od roku 2002 mal nehnuteľnosť vo svojej oprávnenej nerušenej držbe a je dobromyseľný.

6. Sťažovateľ zastáva názor, že krajský súd potvrdením rozsudku okresného súdu porušil sťažovateľom označené práva. Sťažovateľ predovšetkým namieta, že okresný súd a krajský súd rozhodli v jeho veci formalisticky, pridržiavajúc sa ustanovenia § 133 Občianskeho zákonníka bez toho, aby sa v rámci dokazovania a zisťovania relevantných skutkových okolností, ako aj v rámci právneho posúdenia svojich skutkových zistení dôsledne vysporiadali s jeho argumentáciou a predkladanými dôkazmi. Postup okresného súdu a krajského súdu tak podľa sťažovateľa nemožno vzhľadom na okolnosti daného prípadu považovať za naplnenie požiadavky spravodlivosti a požiadavky materiálnej ochrany práv pri rozhodovaní, tak ako to má na mysli zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Okresný súd a krajský súd konali podľa jeho názoru v rozpore so zásadou vyjadrenou v čl. 5 CSP, podľa ktorého zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným priet'ahom v konaní.

V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že *„Z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že žalovaný nadobudol vlastníctvo k nehnuteľnosti z preukázateľne protiprávneho konania jeho právnych predchodcov, opakovaný predaj podielov, ako aj z konania jeho samotného, ktoré nemôže požívať právnu ochranu. K prevodu podielov na žalovaného došlo zjavne a preukázateľne nedobromyseľne. Výkon práva v rozpore s dobrými mravmi predsa nepožíva právnu ochranu, čo vyplýva z ust. § 3 Obč. zák. Žalovaný porušil moje predkupné právo, táto skutočnosť bola súdu známa z pripojeného spisu, napriek tomu súd poskytuje ochranu protiprávnemu konaniu, nie právu...“*.

7. Sťažovateľ dal ústavnému súdu do pozornosti aj rozhodovacie prax okresných úradov, odborov katastrálnych, ktoré boli usmernené Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky pri schvaľovaní návrhov na vklad tak, že aj po uplynutí trojročnej lehoty od podpísania zmluvy je zmluva stále platná a nie je dôvod na nepovolenie vkladu len preto, že bol návrh podaný po troch rokoch od uzavretia zmluvy. Súčasne týmto výkladom bolo pre orgány, ktoré povoľujú vklad do katastra, dané usmernenie, ako majú postupovať pri výklade § 47 Občianskeho zákonníka.

8. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu, napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

15. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

16. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (m. m. IV. ÚS 303/04).

17. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré

sú v konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

18. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. V § 420 CSP sú taxatívne uvedené procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktorý je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu; pokiaľ sa v konaní vyskytne niektorá z týchto procesných vád, je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu, proti ktorému inak tento opravný prostriedok nie je prípustný. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, bez ohľadu na to, či sa o podstate odvolania rozhodovalo alebo konanie o odvolaní bolo odvolacím súdom odmietnuté.

20. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. Ústavný súd konštatuje, že právna úprava citovaného ustanovenia § 421 ods. 1 CSP je založená na princípe otvorenosti. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie možno podať proti všetkým rozhodnutiam odvolacieho súdu [vynímajúc prípady vymedzené v § 421 ods. 2 CSP upravujúcim odvolanie proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) a v § 422 CSP upravujúcim tzv. majetkový cenzus], avšak dovolací súd je v danom prípade výlučne oprávnený rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti definovaných v § 421 ods. 1 CSP. Všetky tieto dôvody prípustnosti dovolania majú spoločné kvalifikačné kritérium spočívajúce v tom, že prípustnosť dovolania sa vždy vzťahuje na právne otázky, ktorých vyriešenie viedlo k záverom uvedeným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Je však nesporné, že § 421 ods. 1 CSP predpokladá aktivitu dovolateľa. Prípustnosť dovolania tak bude závisieť výlučne od toho, ako dovolateľ vymedzí, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, prípadne právnu otázku riešenú odvolacím súdom odôvodní s ohľadom na to, že dosiaľ dovolací súd takúto otázku vo svojej rozhodovacej praxi neriešil, prípadne poukáže na rozdielne rozhodnutia dovolacieho súdu k riešenej právnej otázke (I. ÚS 336/2018).

22. Ústavný súd pripomína, že sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedol, či dovolanie prostredníctvom právneho zástupcu podal, a v prípade, že ho nepodal, z akého dôvodu k tomu nedošlo. Ústavný súd vlastnou činnosťou od okresného súdu zistil, že sťažovateľ dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu nepodal. Keďže v ústavnej sťažnosti argumentácia týkajúca sa predmetnej skutočnosti absentuje, ústavný súd konštatuje, že z argumentov v ústavnej sťažnosti uvedených nedokázal vyhodnotiť, či sťažovateľ nepodal dovolanie z nevedomosti (napriek jeho zastúpeniu kvalifikovaným

právnym zástupcom) alebo z dôvodu, že zastával právny názor, že na jeho prípad nemožno aplikovať žiaden z dovolacích dôvodov vymedzených v § 421 ods. 1 CSP.

23. Poukazujúc na námietky a argumenty obsiahnuté v ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že podľa jeho názoru o ich obsahu mal pred podaním ústavnej sťažnosti rozhodovať Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP.

24. Ústavný súd pripomína, že ak bol sťažovateľ toho názoru, že sa na jeho právnu vec nevzťahuje žiaden z dovolacích dôvodov uvedených v tomto ustanovení (vzhľadom na absenciu akejkoľvek argumentácie sa ústavný súd o uvedenom mohol len domnievať), nie je kompetenciou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti zaujímať stanovisko k otázke prípustnosti, resp. neprípustnosti využitia príslušného opravného prostriedku v jeho konkrétnej sporovej veci. Využitie všetkých prípustných opravných prostriedkov je však v súlade s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde jednou zo základných podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutné pre prípadný zásah zo strany ústavného súdu.

25. Sťažovateľ si preto nemôže vyberať orgán verejnej moci, ktorý mu má poskytnúť ochranu pred namietaným porušením jeho práv. Povinnosťou sťažovateľa je vyčerpať všetky právne prostriedky ochrany nimi označených práv, porušenie ktorých namieta, tak ako to umožňuje právny poriadok Slovenskej republiky. Až po ich vyčerpaní a za predpokladu, že by boli splnené ostatné ústavné aj zákonné podmienky, by mohla byť daná právomoc ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 171/04).

26. V prípade, že sťažovateľ zastával názor, že dovolanie v jeho prípade nie je prípustné, a nepodal ho z dôvodu opatrnosti, ústavný súd, majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu, konštatuje, že aj v prípade procesného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o odmietnutí dovolania by lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu bola považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu (pozri § 124 zákona o ústavnom súde).

27. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom v situácii, keď nevyužil právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý mu

zákon účinne poskytoval, t. j. nepodal dovolanie, hoci ho podať mohol a mal, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (obdobne I. ÚS 728/2016). Sťažovateľ tiež netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

28. Vzhľadom na tieto skutočnosti a závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu z dôvodu jej neprípustnosti [§ 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde].

29. Po odmietnutí ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa, keďže ich preskúmanie je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu